

KIIMINKI
 KIIMINKI
 LINNAsAARI RN:o 69¹
 om. Seppo Jokikokko
 os. 91500 Muhos 1 kp.

PERUSKARTTA LYLYKKÄÄNJÄRVI
 N:o 3422 09
 koord. x 7218 40
 y 442 08
 z 55-57 m ymp.

löydöt KM 20048:1-19

kertomuksen liitteet: yleiskartta 1:200
 profiilikartat 1:200/1:100 ja 1:25
 valokuvat 1-7

Jo A.H. Snellmanin (SMYA 9, 1887) tuntema Kiimingin Linnasaaren jätinkirkko ("jättiläisten luola") sijaitsee n 15 km Oulusta itäkoilliseen, Kiimingin kunnan lounaisosassa Jäälinjärven eteläpäästä n. 3,5 km kaakkoon, Laivakankaan kaakkoispuolella ja Saarisenjärven länsipuolella olevan Linnasuon keskellä. Suosta kohoa n. 300 x 200-250 m:n laajuinen kumpare, jonka itäreuna nousee 7-8 m suon yläpuolelle ulottuvaksi n. 100 m pitkäksi ja 40-50 m leveäksi harjanteeksi; harjanne on suunnassa kaakko-luode. Harjanteen kaakkoispäässä, sen korkeimmalla kohdalla on kivistä ja maasta koostuva kehävalli. Peruskartan mukaan vallin ulkoreunat ovat vähän yli 55 m merenpinnan yläpuolella.

Vallin muodostama kehä on muodoltaan suorakulmiota lähenevä (ks. kartta 1:200), kooltaan n. 34x24 m vallien ulkoreunoista mitattuna; kehän sisällä oleva tasanne on n. 20 x 9-10 m. Pitkät sivut ovat harjanteen mukaisesti suunnassa kaakko-luode. Valli (ks. pintaprofiilit 1:200/1:100) on varsin loiva, se kohoa 60-90 cm kehän keskustaa korkeammalle; vallin leveys vaihtelee 5 - 8 m:iin. - Tämän "sisävallin" ulkopuolella ja sitä alempana on nähtävissä aaltomaisina loivina kohoumina 2-3 vähäisempää "ulkovallia", jotka näkyvät selvimmin kehän koillissivustalla ja kaakkoispäässä, missä mäenrinne viettää jyrkemmin kuin lounaissivustalla ja luoteispäässä.

Kehävallin rakenteesta saa käsityksen muutamista "aartenetsijöiden" valliin kaivamista kuopista. Vallin "harja" koostuu vaihtelevankokoisista (Ø 10-40 cm) pyöristyneistä kivistä, joiden välissä ei juuri ole hienompaa kiviainesta, vain sammalta ja jäkälää. Vallin rinteet ja myös vallin keskiosa tuon ylimmän kivikon alla ovat tavallista liikuttelemtottoman näköistä kivistä soramaata. Vallin ympäröimällä tasaisehkolla alueella ei ole montakaan kiveä näkyvissä; kunnan alla niitä tuntuu jonkin verran enemmän, ei kuitenkaan läheskään siinä määrin kuin valleissa. - Kehävalli erottuu nykyään erittäin selvästi, sillä koko Linnasaari-mäen alueelta on hakattu metsä 10-15 vuotta sitten. Jätinkirkon keskustasannetta peittää nyt nurmi- ja varpukunta sekä matala männyntaimisto.

Vain kolmella Pohjanmaan jätinkirkolla on suoritettu dokumentoituja kaivaustutkimuksia - kaikissa niissä on löydetty suhteellisen vaatimatonta kivistä materiaalia (Ailio, SM 1922). Selvittääkseen onko myös Kiimingin Linnasaaren jätinkirkosta löydettävissä esihistoriallisen asutuksen jälkiä Pohjois-Pohjanmaan museo anoi ja sai museovirastolta luvan suorittaa koekaivaus Linnasaarella, Kaivaukset suoritettiin 8.-9.6.1977 Aimo Kehusmaan johdolla.

Muinajäännökseen mitattiin ja paalutettiin kaksi toisiaan vastaan kohtisuoraa linjaa, joista toinen kulki keskeltä

jätinkirkkoa suunnassa kaakko-luode l. kehävallin pitkien sivujen suuntaisesti; kohtisuora linja sijoitettiin kulkemaan vähän muinaisjäännöksen keskipisteen kaakkoispuolelta. Tämän poikittaislinjan mukaisesti sijoitettiin jätinkirkon keskustasanteen poikki ulottuva koeleikkaus, leveydeltään 1 m, pituudeltaan 9 m (ruudut E:9 - J:9) sekä keskustasanteen kaakkoispäähän vielä 1x1 m:n koeruutu H:6 (ks. kartta 1:200) .

Kaivauksissa osoittautui, että (ks. profiilikartta 1:25) kunta- ja humuskerros oli hyvin ohut, 3-8 cm. Sen alla oli harmaa huuhtoutunut kerros, jota tosin ei joka paikassa tavattu, vaan ruskea kivikkoinen sorakerros tuli paikoin vastaan heti kunnan alla. Huuhtoutunut kerros oli tavallisesti 5-10 cm:n paksuinen, mutta ruudun H:9 itänurkassa se oli n. 25 cm paksu ja ulottui n. 30 cm:n syvyyteen maanpinnasta mitattuna; hiekka näytti tässä myös likaisemman harmaalta kuin muualla. Tuosta likaisesta laikusta löydettiin mm. kaksi hiotun liuske-esineen katkelmaa (KM 20048:10) ja ruudun H:9 alueelta ylipäänsä huomattavasti enemmän kvartsi-iskoksia kuin muualta. Yleensä löydöt saatiin huuhtoutuneesta kerroksesta, vain pari kvartsi-iskosta löytyi ruskean soran yläosasta. - Syvemmälle kaivettaessa ruskea sora muuttui vähitellen vaaleammaksi ja vähän savespitoisemmaksi.

Irrallisia löydöksiä saatiin seuraavasti:

liuske-esineiden kappaleita	5
kvartsiesineitä	1
kvartsi-iskoksia	135
kvartsiitti-iskoksia	14
iskukivi	1
kivipuikko (vuolukiveä?)	1

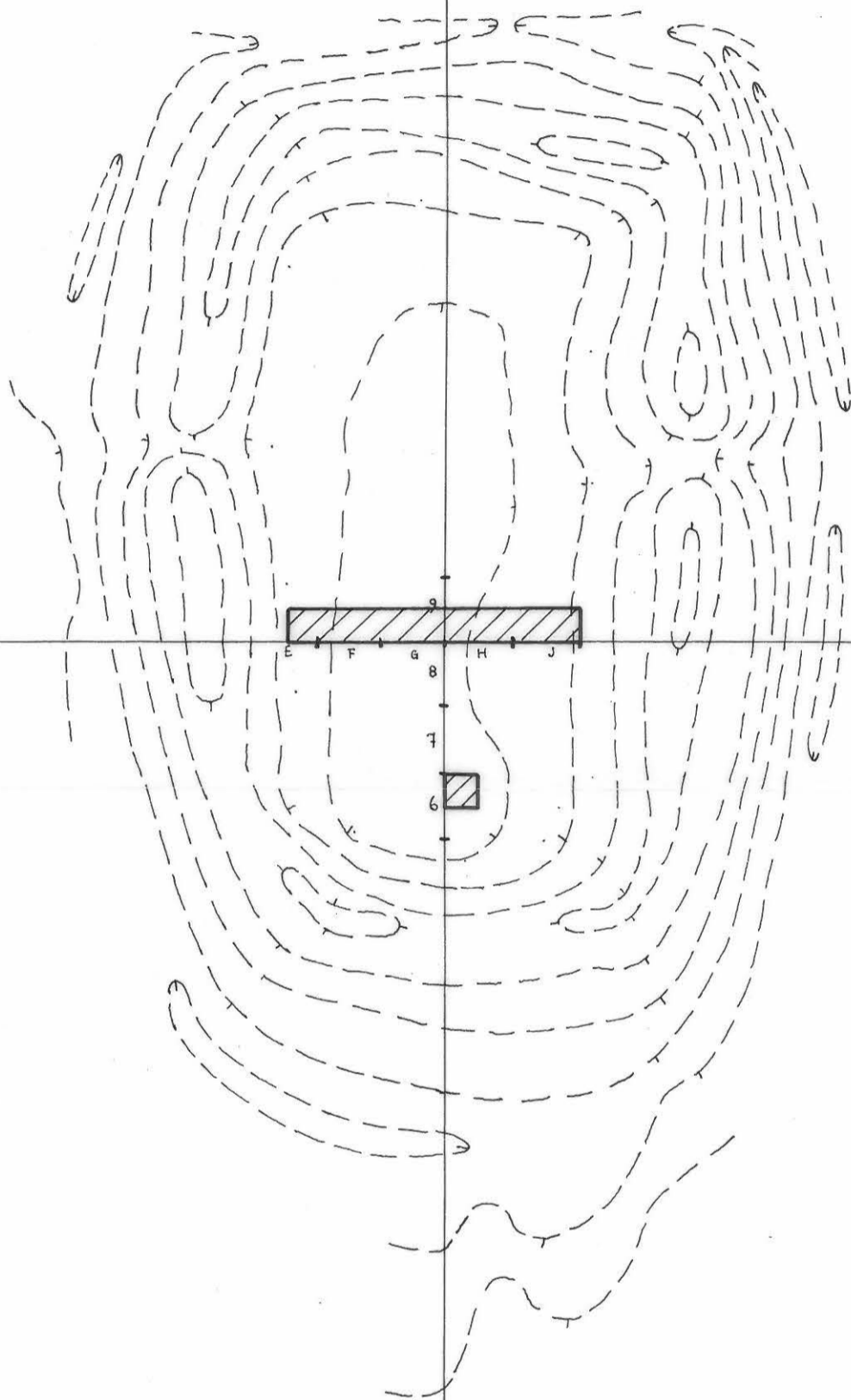
Lisäksi jätinkirkosta ja sen kehävallin ulkopuolelta otettiin sarja maanäytteitä fosfaattianalyysiä varten.

Liesikiveyksiä tai muita rakennelmien jälkiä yhteensä 10 m²:n koekaivausalueelle ei siis sattunut eikä varsinaista kulttuuri-kerrostakaan ollut havaittavissa, mutta irtaimet löydökset ja tuo likaisen näköinen läikkä huuhtoutuneessa kerroksessa osoittavat selvästi, että tälläkin jätinkirkolla on kivikaudella oleskeltu.

Vaaituksissa käytettiin kiintopisteenä kehävallin kaakkoispuolella rinteessä olevaa kiinteää maakiveä. Kiintopisteen korkeutta ymp. ei vaaittu; muinaisjäännöksen korkeus ymp. käy suhteellisen tarkasti ilmi peruskartan ja nyt tehtyjen pintaprofiilien avulla: niiden perusteella jätinkirkon keskustasanteen voi arvioida olevan n. 56 m ymp. ja kehävallin ulkoreunan n. 55,5 - 55,8 m ymp.

Oulussa, 14.7.1977

Aimo Kehusmaa
Aimo Kehusmaa

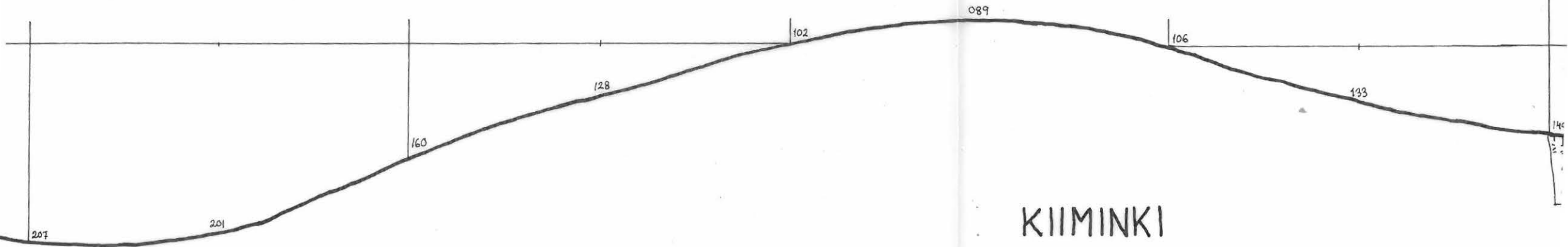
KIIMINKI

LINNASAARI

1:200

korkeuskäyrien väli 20 cm

kartoitus A.Kehusmaa & A. Forss 9.6.1977

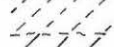
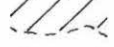

KIIMINKI

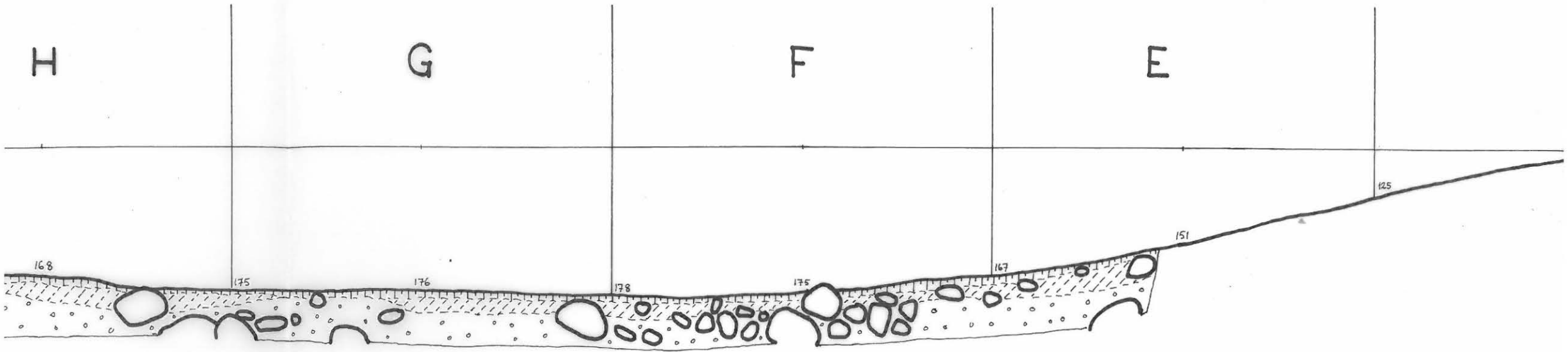
LINNASAARI

koeleikkauksen kaakkoisseinämän profiili

1:25

A.Kehusmaa 9.6.1977

- kunta ja humus
- vaaleanharmaa huuhtoutunut hiekka
- tummanharmaa hiekka
- moreenisora
- kivi

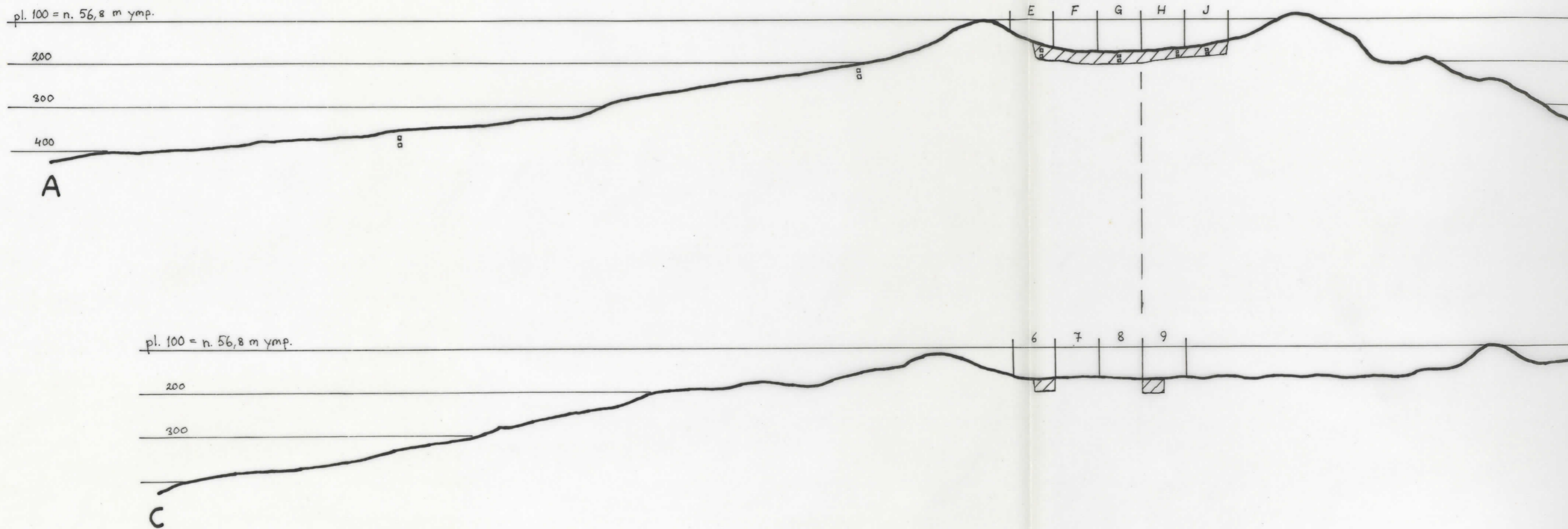
KIIMINKI LINNASEAARI

pintaprofiilit A-B ja C-D, ks. yleiskartta 1:200

mittak. vaakas. 1:200
pystys. 1:100

A. Kehusmaa 9.6.1977

 koeleikkaukset
 maanäytteet

pl. 100 = n. 56,8 m ymp.

200

300

400

B

pl. 100 = n. 56,8 m ymp.

200

D

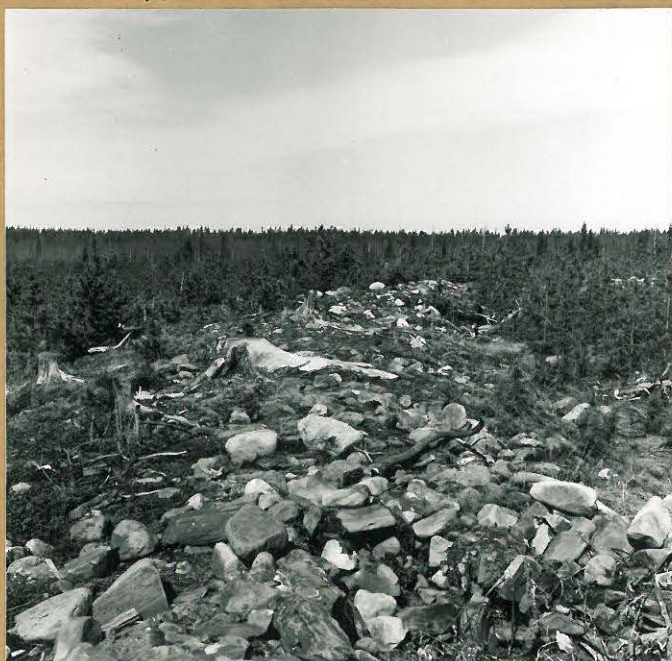

PPM 1977. 240-241

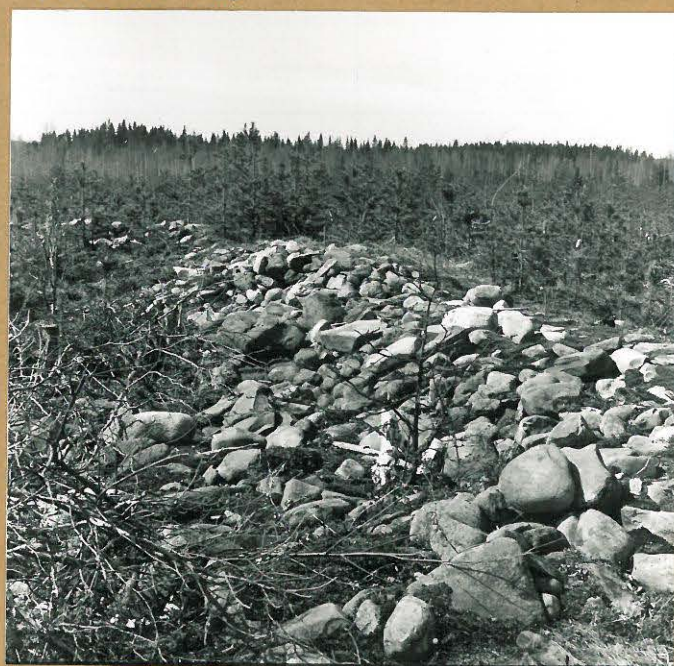
Kuvat 1.-2. Jätinkirkon Länsikulmaus. Kuvattu kaakosta.

PPM 1977. 239

Kuva 3. Pitkää lounaisvallia. Kuvattu kaakosta, rallon eteläkulmasta.

PPM 1977. 238

Kuva 4. Luoteisvallia sisäpuolelta nähtynä. Kuvattu koillisesta.

PPM 1977. 290-291

Kuvat 5.-6. Koelikkauusta E-J:J kaivotaan. Etualalla
"aartetsijöiden" vallin otelähtömaahan
kaivama kuoppa. Kuvattu etelästä.

PPM 1977. 284

Kuva 7. Koelikkauus E-J:J. Kuvattu loun-
naesta.